

CROSSBORDERJURISTS (SINIR AŞAN HUKUKÇULAR) DERNEĞİ
HUKUKSUZLUKLARI ARAŞTIRMA VE ANALİZ KURULU (HAAK)

BAŞVURUCU (82) KARARI

(Karar Numarası: 2024/12)

Karar Tarihi: 28.11.2024

I. BAŞVURU KONUSU

Eğitimci **Başvurucu (82)** tarafından Derneğimize başvuru yapılmış, Edirne Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından haksız olarak gözaltına alınıp sonrasında Edirne Sulh Ceza Hakimliği tarafından tutuklandığını, yargılamasının Edirne 3. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından tutuklu yapıldığını, uzun süre tutuklu kaldığını, daha sonra tahliye edilerek ağır bir adli kontrol kararı uygulandığını tutukluluk ve adli kontrol süresince hakkında verilmiş mahkeme ve hâkimlik kararları ile savcılık taleplerinin incelenmesi, hukuka uygun olup olmadıkları konusunda görüş bildirilmesi ile tutuklama sürecinde görevli hâkim ve savcıların ceza, tazminat ve disiplin hukuku çerçevesindeki sorumlulukları konusunda kanaatimizi içeren bir rapor düzenlenmesi talep edilmiştir.

Başvurucu rapor yazımında ve yayınlanmasında açık kimlik bilgilerinin kullanılmasına rıza göstermediğini beyan etmiştir.

II. BAŞVURUCUNUN TUTUKLULUK SÜRECİNDE VERİLEN KARARLAR VE KARAR VEREN YARGI MENSUPLARI

A. İDDİANAME HAZIRLAMA ÖNCESİ

a. Tutuklama Talep Eden Savcı(lık):

- Tutuklama Talep eden Edirne Başsavcısı: **1) Başsavcı Fatih KARABACAK (Sicil No: 42163),**
- Tutuklama Talep Eden, Soruşturmayı yürüten ve iddianame hazırlayan Edirne Cumhuriyet Savcısı **2) Savcı Halil Abdulkerim KARDAŞ (Sicil no: 153278),**

b. Tutuklamaya Konu Suçlama(lar):

- Silahlı Terör Örgütü Üyeliği ve Yöneticiliği

c. Tutuklama Talep ve Kararında Dayanak Olarak Kullanılan Veriler:

- Etkin pişmanlık bağlamında başka şüpheli beyanları
- ByLock uygulamasını kullanma iddiası
- SGK kayıtları

d. Tutuklama Kararı Veren Edirne Sulh Ceza Hakimi:

3). Hakim Erdal KARAÇAL (Sicil no: 151356),

e. Soruşturma Aşamasında Tutuklama Gözden Geçirme ve Devam Kararı Veren Hakimler:

- 4) Hakim Ahmet SOYCAN (Sicil no: 165598),**
- 5) Savcı Eşref Çağdaş BAL (Sicil no: 101450),**
- 6) Hakim Volkan BOZKAYA (Sicil no: 211321),**

B. İDDİANAME HAZIRLANMA SONRASI

a. İddianamede Delil Olarak Kullanılan Veriler

- Etkin pişmanlık bağlamında başka şüpheli beyanları
- ByLock uygulamasını kullanma iddiası
- SGK kayıtları

b. Yargılama Aşamasında Adli Kontrolün Devamına Karar Veren Hâkim/Savcılar

- 7) Hakim Gül ALTINOK (Sicil no: 34921),
- 8) Hakim Elif KIRMAN (Sicil no: 196064),
- 9) Hakim İlker İMRE (Sicil no: 211743),
- 10) Savcı Yahya TOSUN (Sicil no: 119185),
- 11) Hakim Gökan YILDIZ (Sicil no: 40598),
- 12) Hakim Saadet Şeyma OLGUNCAN (Sicil no: 198711),
- 13) Hakim Yusuf SALMAN (Sicil no: 212141),
- 14) Hakim Erbağ ERGÜN KIRCA (Sicil no: 124679),
- 15) Hakim Seda AYBARGIN KARABULUT (Sicil no: 195752),
- 16) Hakim Süheyla SITKI (Sicil no: 216264),
- 17) Hakim Yavuz TÜĞEN (Sicil no: 216444),
- 18) Hakim Erbağ ERGÜN KIRCA (Sicil no: 124679),
- 19) Hakim Mehmet Açikel (Sicil no: 211038),
- 20) Hakim Celal PEKER (Sicil no: 40942),
- 21) Hakim Ayşe Gizem EŞEN (Sicil no: 233636),
- 22) Hakim Tayyar ZÜMRÜT (Sicil no: 42410),
- 23) Hakim Gürsel ÜNSAL (Sicil no: 27718),
- 24) Savcı Özgün ŞAHİN1 (Sicil no: 37501),
- 25) Hakim Süleyman ŞAHİN (Sicil no: 219291),
- 26) Hakim Seda AKBULUT (Sicil no: 218959),
- 27) Hakim Mehtap Mürüvet ŞAHİN UYSAL (Sicil no: 190317),
- 28) Hakim Harun AKBAŞ (Sicil no: 233660),
- 29) Hakim Hüma TOY (Sicil no: 273489),
- 30) Hakim Caner CANGİR (Sicil no: 211351),
- 31) Hakim Ufuk YILDIZ (Sicil no: 252692),
- 32) Hakim Ahmet ARTUK (Sicil no: 233742),
- 33) Hakim Buse GÜVEN (Sicil no: 272880),
- 34) Hakim Zeyyat HABİBOĞLU (Sicil no: 125599),
- 35) Hakim Nuri KAPLAN (Sicil no: 165923),
- 36) Hakim Yavuz TÜĞEN (Sicil no: 216444),
- 37) Hakim Ece Çağlayan AKKAYA (Sicil no: 266753),

c. İstinaf Aşamasında Tutukluluğun Devamına Karar Veren İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 2. Ceza Dairesi Üyeleri

38. Hakim (BAM Üyesi) Taner AKINCI (Sicil no: 41897),
39. Hakim (BAM Üyesi) Feridun KABADAYI (Sicil no: 39580),
40. Hakim (BAM Üyesi) Cafer AY (Sicil no: 40765),

III. DEĞERLENDİRME

Söz konusu kararları incelemek üzere Derneğimizin bir üyesi raportör olarak görevlendirilmiştir.

Raportör görüşünü içerir raporunu Kurulumuza sunmuştur.

Kurulumuz tüm üyeleri tarafından sunulan rapor ve başvurunun tutukluluk sürecine ilişkin olarak ibraz edilen **2017 yılına ait (1), 2018 yılına ait (18), 2019 yılına ait (3), 2020 yılına ait (2), 2023 yılına ait (5) ve 2024 yılına ait 11 karar olmak üzere toplam 41 adet karar/talep incelenerek**, T.C. Anayasası ve ceza mevzuatı, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşme hükümleri, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Birleşmiş Milletler ilgili komite ve komisyon kararları ile Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği ve Venedik Komisyonu'nun Türk yargı sistemi, mahkemelerin işleyişi, temel hak ve özgürlüklerin ihlaline ilişkin rapor ve görüşleri doğrultusunda değerlendirme yapılmıştır.

Eğitimci olarak çalışan **Başvurucu (82)**, eğitim alanındaki faaliyetleri, sosyal ilişkileri ve Anayasa ile güvence altına alınan diğer eylemleri aleyhine delil olarak kullanılmış ve hakkında Edirne Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından silahlı terör örgüt üyeliği ve yöneticiliği suçlamaları ile soruşturma başlatılmıştır.

Başvurucu (82), Edirne Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından hakkında başlatılan soruşturma kapsamında gözaltına alınıp sonrasında Edirne Sulh Ceza Hakimliği tarafından tutuklanmıştır. Hakkında Edirne 3. Ağır Ceza Mahkemesine silahlı terör örgütüne üye olmak suçlamasıyla uzun süre tutuklu bırakılmış, daha sonra adli kontrol şartıyla tahliye edilmiştir. Başvurucu yargılamanın sonraki aşamalarında ve istinaf sürecinde Başvurucu adli kontrol altında bırakılmıştır.

KARARLARDA SOMUT VE HUKUKEN KABUL EDİLEBİLİR BİR DELİL BULUNUP BULUNMADIĞINA İLİŞKİN İNCELEME

Kurulumuza sunulan savcılık, hâkimlik (veya mahkeme) kararları incelendiğinde, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 100. maddesinde tutuklamaya ilişkin şartların oluştuğuna dair kararı okuyan üçüncü kişiyi ikna edebilecek bir delil değerlendirilmesi yapılmadığı gibi, sadece kanunda yazılı ifadelerin tekrarıyla yetinildiği; kararda yer almayan ancak dosyada var olduğu düşünülebilecek delillerin hukukiliği noktasında bir değerlendirme ve inceleme yapılmadığı; başvurunun itiraz ve tahliye talep dilekçelerinde öne sürdüğü hususların neden kabul edilmediği konusunda hiçbir değerlendirmeye yer verilmediği; AİHM'in 5. madde kapsamındaki içtihatlarında belirlenen delil ve delil değerlendirme kriterlerinin karşılanmadığı, Anayasa ve uluslararası sözleşmelerle teminat altına alınan hakların kullanımının geriye dönük ve ayrımcılık temelli olarak kişi aleyhine suçlama delili olarak kullanıldığı Kurulumuz tarafından gözlemlenmiştir. Başvurucu aleyhine somut ve kabul edilebilir bir delil ileri sürülmediği gibi, Anayasa tarafından açıkça güvence altına alınan, meşru olarak icra ettiği basın ve gazetecilik faaliyetleri doğrudan suçlama olarak soruşturma ve yargılama aşamasında kullanılmıştır.

A. KARARLARIN GEREKÇELİ OLUP OLMADIĞI HUSUSUNDA YAPILAN İNCELEME

Anayasa'nın 141. maddesi ile emredilen ve CMK'nın 34. maddesinde tekrarlanan ve uluslararası insan hakları sözleşmeleri ile güvence altına alınan, mahkeme ve hâkimlik kararlarının gerekçeli olması şartının karşılanmadığı; sebep-sonuç ilişkisi tesis edilmediği, söz konusu kararlarda sadece yasa maddelerinde yer alan ölçütlerin tekrar edildiği, kararlarda bireyselleştirme yapılmadığı, ölçülülük-orantılılık-gerekliklik gibi kıstasların karşılanmadığı, bu nedenle başvurunun karara karşı etkin bir itiraz hakkı kullanmasının önlenmediği görülmüştür.

Başvurucu aleyhine gerek tutuklama talep yazısı ve tutuklama kararında, gerek iddianamede ve gerekse tutuklama kararında gösterilen ve kullanılan bilgi ve belgelerin

başvurucunun üzerine atılı ve tutuklanmasına dayanak olarak kullanılan silahlı terör örgütü üyeliği suçlamasını ispatlamaya, tutuklanmasını haklı ve makul göstermeye yeterli önem ve değerde olmadığı; bu verilerin yukarıda isimleri yazılı hâkim ve savcılar tarafından keyfi yorumlamaya tabi tutulup, bunlardan çıkartılması mümkün olmayacak önem ve ağırlıkta sübjektif sonuçlara varıldığı, varılan sonuçlar ile bunlara dayanak olarak kullanılan veriler arasında mantık ve hukuk ilkeleri ile uyumlu, üçüncü kişileri ikna edebilecek mahiyette bir bağlantı kurulmadığı Kurulumuzca gözlemlenmiştir.

Bu çerçevede AİHM Büyük Dairesi'nin 26 Eylül 2023 tarihli *Yalçınkaya v. Türkiye* kararı, özellikle Bylock uygulamasını kullandığından bahisle ve/ya legal olarak faaliyette bulunan kurumlara üyelik veya faaliyetlerine katılmaları nedeniyle tutuklanan, yargılanan ve/ya mahkum olanlar açısından önemli bir içtihadıdır. AİHM bu içtihadında, bu veriler nedeniyle kişilerin örgüt üyeliği suçlamasıyla yapılan soruşturmanın ve yargılamanın AİHS'in 6.maddesi (adil yargılanma hakkı), 7.maddesi (kanunsuz suç ve ceza olmaz) ve 11.maddesi (toplantı ve dernek kurma özgürlüğü) ihlaline sebebiyet vereceğine hükmetmiştir. Bu içtihat gerekçesinde yer verilen hususlar göz ardı edilerek yapılan her gözaltı, tutuklama ve yargılama, ikna edici ve somut gerekçeleri barındırmadığı sürece açık bir hukuka aykırılık teşkil edecektir. AİHM bu içtihadında ve benzeri içerikteki diğer kararlarında kişilerin yasal faaliyet ve ilişkilerinin değil tutuklama en basit bir suçlama vesilesi ya da delili olarak kullanılamayacağına açıkça karar vermiştir.

Bu haliyle söz konusu kararların gerekçesiz olduğunun, başvurucunun evleviyetle "gerekçe hakkının" ihlal edildiğinin kabul edilmesi gerektiği; tutuklamayı veya adli kontrol tedbirini haklı kılabilen hukukun geçerli delile dayanan suçlamaya dayanmadığı kanaatine varılmıştır.

B. KARARLARI VEREN HÂKİM VE SAVCILARIN TARAFSIZLIĞINA VE BAĞIMSIZLIĞINA DAİR DEĞERLENDİRMELER

2014 sonrası Türk yargı sisteminin bağımsızlığına ve hakimlik-savcılık teminatına dair düzenlenen AB İlerleme Raporları, BM Komite ve Komisyon Kararları, Venedik Komisyonu Kararı, AİHM içtihatları, MEDEL ve diğer Avrupa hakim ve savcı örgütleri raporları, uluslararası insan hakları örgütleri rapor ve değerlendirmeleri birlikte incelendiğinde, yargının üzerinde siyasetin yoğun bir etkisinin olduğu, hakim ve savcılarının atama, nakil ve yetkilendirilmelerinin şeffaf ve denetlenebilir olmadığı, iktidar aleyhine karar veren hakim ve savcılarının görev yerlerinin değiştirildiği, haklarında disiplin soruşturması başlatıldığı veya ihraçlarına karar verildiği; yapılan yasal düzenlemeler ile yargının işleyişine doğrudan müdahale edildiği, siyasi yönü bulunan soruşturma ve yargılamalarda AİHM içtihatları ile somutlaşan ve çerçevesi çizilen ilke ve usullere riayet edilmediği anlaşılmıştır.

Hukuka uygunluğu tartışmalı delillere dayalı olarak, gerekçesiz şekilde verilen tutuklama ve tutukluluk devam kararları ve bu kararlar neticesinde uzunca süre başvurucunun tutuklu kalması ile kararda yer verilen ön kabuller birlikte değerlendirildiğinde söz konusu yargı mensuplarının önyargılı, taraflı ve ayrımcılık temelli bir yaklaşım sergiledikleri konusunda tarafımızda kuvvetli bir şüphe oluşmuştur.

Verilen kararların ceza ve ceza yargılama hukukunun temel ilkelerine tamamen aykırı olduğu, karar veren hâkim ve savcılarının verdikleri kararlarda başvurucuya atfedilen suçun yasal şartlarının oluşup oluşmadığına dair değerlendirmelerden ziyade, başvurucunun ideolojisini, dini görüşünü, ait olduğu sosyal grubu, ırkını ve/ya siyasi tercihlerini göz önüne aldığı, böylece yargıçların objektif ve sübjektif bağımsızlıklarını, savcılarının ise tarafsızlıklarını kaybettikleri konusunda Kurulumuzda kanaat oluşmuştur.

IV. KARAR VERENLERİN HUKUKİ SORUMLULUĞUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ VE SONUÇ:

Başvurucunun talebi doğrultusunda yapılan inceleme sonucunda, söz konusu kararların uluslararası insan hakları hukuku çerçevesinde kabul edilen ilke ve gereklilikleri karşılamadığı; Türk Anayasa'sı ve ceza mevzuatının aradığı gerekçeli olma, somut delillere dayanma, lehe ve aleyhe olan talep ve iddiaları içermek gibi gereklilikleri karşılamadıkları bu nedenle söz konusu kararların hukuken meşru ve kabul edilebilir, sonuç doğuracak nitelikte olmadıkları Kurulumuzca değerlendirilmiştir.

Yukarıda yer verilen gerekçeler ve kabule göre, soruşturma ve/ya yargılama aşamasında Başvurucunun tutuklanmasına ve/ya tutukluluğunun devamına ya da adli kontrol tedbirine karar veren hâkim ve savcılarının muhtemel hukukî sorumlulukları Kurulumuzca aşağıdaki gibi tespit edilmiştir:

A. Ceza Hukuku sorumluluğu:

- a. Yukarıda isimleri yazılı yargı mensubu yargı mensupları hakkında, hukuka aykırı yöntemlerle, hukuken geçerli bir delil olmaksızın ve gerekçesiz tutuklama kararı vermek ve/ya devam ettirmek suretiyle TCK'nun 37. maddesi yollamasıyla TCK'nun 109/1; 109/2; 109/3-b,c; 109/4 maddelerine temas eden **KİŞİYİ HÜRİYETİNDEN YOKSUN KILMA SUÇU** nedeniyle soruşturma yapılması gerektiği,
- b. Adı geçen yargı mensuplarının, başvurucuya yönelik kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunu; siyasal saiklerle ve mağdurla birlikte toplumun bir kesimine karşı bir plan doğrultusunda sistemli olarak işlediklerine dair haklı nedenlerin bulunduğu gözönüne alındığında TCK'nun 77/1-d maddesine temas eden **İNSANLIĞA KARŞI SUÇ** bağlamında soruşturulmaları gerektiği,
- c. Dosya bağlamında şartları olduğu takdirde adları geçen yargı mensuplarının;
 - Konut dokunulmazlığının ihlali (TCK md. 116)
 - Dilekçe hakkının kullanılmasının engellenmesi (TCK md. 121)
 - Nefret ve ayrımcılık (TCK md. 122)
 - Haberleşmenin gizliliğini ihlal (TCK md. 132)
 - Özel hayatın gizliliğini ihlal (TCK md. 134)
 - Verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme (TCK md. 136)
 - Verileri yok etmeme (TCK md. 138)
 - Resmî belgede sahtecilik (TCK md. 204)
 - Resmî belgenin düzenlenmesinde yalan beyan (TCK md. 206)
 - Görevi kötüye kullanma (TCK md. 257)
 - Kişilerin malları üzerinde usulsüz tasarruf (TCK MAD md. DE 261)
 - Suç uydurma (TCK md. 271)
 - Yargı görevi yapanı, bilirkişiyi veya tanığı etkilemeye teşebbüs (TCK md. 277)
 - Suç delillerini yok etme, gizleme veya değiştirme (TCK md. 281)
 - Adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs (TCK md. 288)

Suçlarından sorumlu olabilecekleri,

B. Disiplin Hukuku sorumluluğu:

Anayasa ve uluslararası sözleşmelerden kaynaklı yükümlölüklerini yerine getirmeyen yukarıda isimleri yazılı hâkim ve savcılar hakkında Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından meslekten ihraçlarını konu alan bir disiplin soruşturması yapılması gerektiği,

C. Özel Hukuk sorumluluğu:

Başvurucunun uğradığı maddi ve manevi zararları bağlamında Devlet aleyhine ulusal ve uluslararası yargı mercileri nezdinde açılacak davalar sonucunda ödenmesi kuvvetle muhtemel tazminat miktarlarından yukarıda isimleri geçen hâkim ve savcılarının rücuen sorumlu tutulmaları gerektiği,

Sonucuna varılmıştır.

Vardığımız sonuca, isimleri yazılı hâkim ve savcılarının gıyabında varılmıştır.

Söz konusu yargı mensupları, kendileri veya temsilcileri vasıtasıyla değerlendirmelerimize ve vardığımız sonuca itiraz etme hakkına sahiptirler.

Böyle bir itiraz gerçekleştiğinde, yapılan itirazı ve sunulan bilgi ve belgeler kamuoyu ile paylaşılacak ve yaptığımız değerlendirme ve tespitler yeniden gözden geçirilerek tamamen veya kısmen değiştirilebilecektir.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

ÜYE

ÜYE

ÜYE